

РЕЦЕНЗІЯ

**д.е.н., професора, професора кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу**

Західноукраїнського національного університету

Августина Руслана Ростиславовича

на дисертаційну роботу

Стахурської Світлани Василівни

**на тему «Управління розвитком інтелектуального потенціалу
підприємства», подану на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 073 «Менеджмент»**

**Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами,
планами, темами.**

Інноваційний і технологічний потенціал країни – основа довгострокового зростання і соціального прогресу, в той же час для забезпечення сталого інноваційного процесу потрібна постійна модифікація інституційних, інформаційних та інноваційних систем, що забезпечує стимули і сприятливе середовище розвитку інтелектуального потенціалу.

В даний час в нашій країні на рівні відтворення і управління інтелектуальними ресурсами відсутнє розуміння сутності та цінності інтелектуального потенціалу, немає єдиної, чітко сформульованої і обґрунтованої концепції, методології його формування, вимірювання і відтворення. Працюють лише окремі елементи: інформація, знання, професійний рівень, об'єкти інтелектуальної власності тощо. Разом з тим, в зарубіжних компаніях акцент все активніше переноситься на виняткову цінність вкладу індивідуума в діяльність організації та оптимальне використання його інтелектуального потенціалу, що є основою відтворення капіталу.

Основним носієм інтелектуального потенціалу на підприємстві є спеціально підібраний і підготовлений персонал. Не існує ніяких речових вимірників творчого потенціалу або величини її інтелектуального ресурсу за аналогією з іншими ресурсами, необхідними для виробництва будь-якого продукту, такими як основні засоби, оборотні кошти, гроші, праця тощо. Також дуже складно знайти ефективні методи вимірювання групових знань

співробітників підприємства, їх досвіду та інтуїції, інтелектуальної власності, засвоєної ними інформації. Це і зумовило актуальність та практичне значення дисертаційної роботи Стахурської Світлани Василівни на тему «Управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства».

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій. Структура дисертації є логічною, кожен із її розділів супроводжується відповідними висновками. Розв'язання поставлених завдань базується на результатах аналізу широкого кола джерел, які репрезентують західну й вітчизняну наукову думку та оприлюднені в наукових публікаціях здобувачки.

Оцінюючи дисертаційне дослідження Стахурської Світлани Василівни, насамперед слід відзначити досить вдалий вибір методичного інструментарію, що дозволив забезпечити цілісність, міжгалузевий характер і логічний виклад матеріалу.

Оцінка наукової новизни дисертаційної роботи. У дисертаційній роботі Стахурської Світлани Василівни сформульовано та обґрунтовано теоретико-методичні положення, розроблено науково-обґрунтовані рекомендації щодо управління інтелектуальним потенціалом підприємства, які містять елементи наукової новизни та мають практичну цінність. Серед найбільш значущих здобутків авторки слід зазначити наступні.

- вперше розроблено модель системи управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства, дія якої направлена на підвищення інноваційності підприємства, а також генерування інтелектуальної доданої вартості, що досягається завдяки поєднанню системи моніторингу та прогнозування, здатної передбачати потенційні точки виникнення запиту на інтелектуальні ресурси, із чинниками системи управління, яка включає цілі, принципи, критерії та методи впливу, і механізмом управління процесами інтелектуалізації праці в умовах ринкового середовища, доповненого фактором цифровізації;

- удосконалено інструментарій оцінювання ефективності управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства, який, на відміну від існуючих, охоплює систематизовані критерії, показники і методи їхнього

розрахунку в межах управління інтелектуальною власністю, розвитком особистісного інтелектуального потенціалу та рівня цифровізації, що розширює методичну основу в аналітичних оцінках та дало змогу виявити інтелектуальні резерви підвищення ефектів;

- обґрунтовано формування структури механізму управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства, яке, на відміну від існуючих, охоплює «інтелектуальний вакуум як запит на відсутні складові/параметри інтелектуального потенціалу», що охоплює процеси зміни попиту, ризику та невизначеності ринкового середовища, конкуренції як ринкового фактора, а також державного впливу як цілеспрямованого засобу регулювання економіки;

- представлено методичний підхід до оцінювання ефективності використання інструментів брендингу в процесі формування системи управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства, який, на відміну від існуючих, базується на обґрунтуванні вибору комплексу інструментарію брендингу встановленого на основі експертного оцінювання та визначення рівня таксономічного показника. Це дає змогу підвищити ефективність використання інструментарію брендингу та оптимізувати прийняття управлінських рішень;

- удосконалено теоретичне підґрунтя понятійний апарат дослідження через уточнення дефініцій: «інтелектуальний потенціал підприємства» як можливості створювати інтелектуальну додану вартість шляхом налагодження виробництва та комерціалізації інтелектомісткої продукції, що забезпечує інноваційний розвиток бізнесу; «управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства» як систематизованих процесів інтелектуалізації виробничо-комерційних процесів з метою генерування інтелектуальної доданої вартості та забезпечення інноваційного розвитку бізнесу; це дозволило розширити термінологічне поле в теорії управління за сутністю, змістом і результатом;

- представлено обґрунтування векторів удосконалення управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства на основі формування інтелектуального капіталу, які, на відміну від існуючих, розширюють можливості для підвищення інтелектуалізації праці та генерування

інтелектуальної доданої вартості;

- представлено моделювання напрямів покращення управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства на основі побудови прогнозних моделей, яке, на відміну від існуючих, розширює можливості виявлення резервів підвищення інтелектуалізації виробничо-комерційних процесів шляхом визначення факторної залежності і виявлення значущих показників, які в найбільшій мірі впливають на забезпечення росту інтелектуальної доданої вартості й реалізуються в межах стратегій інноваційного розвитку, управління знаннями чи розвитку експортного потенціалу.

Наукова обґрунтованість одержаних результатів дослідження. Основні теоретичні положення, висновки та пропозиції мають достатню наукову обґрунтованість, що підтверджується логікою побудови та методологією дослідження, аргументацією наведених доказів, мотивованим використанням теоретичної, практичної та законодавчої бази, глибоким аналізом широкої (список використаних джерел складається із 266 найменувань) інформаційної бази за темою дисертаційної роботи.

Відповідно до поставленої мети в дисертації було вирішено комплекс завдань, що дозволило узагальнити теоретичні положення та на основі проведених досліджень розробити науково-методичні та практичні рекомендації щодо розвитку комплексу управління інтелектуальним потенціалом підприємства. Чіткість постановки мети та завдань дисертації зумовили цілеспрямовану дослідницьку діяльність та достовірність отриманих результатів. Оволодіння здобувачкою сучасною методологією економічних досліджень, зокрема застосування стратегічного аналізу, когнітивного моделювання, економетричних моделей дозволило отримати результати з достатнім рівнем надійності.

Безперечним доказом обґрунтованості та науково-практичної цінності отриманих авторкою результатів є їх впровадження у практику діяльності бізнесу:

- ПрАТ «Тернопільський молокозавод», яке реалізувало пропозиції щодо удосконалення системи управління розвитком інтелектуального

потенціалу на основі формування інтелектуального капіталу та механізму управління процесу інтелектуалізації праці (довідка № 228 від 21.09.2023 р.);

- ТОВ «Молокозавод «Самбірський», де застосовано пропозиції щодо методичного підходу при обґрунтуванні вибору комплексу інструментарію брендингу (довідка № 153 від 20.07.2023 р.);

- фермерське господарство «Білак», яким застосовано пропозиції щодо покращення процесів формування та використання інтелектуальних складових забезпечення конкурентоспроможності та методики оцінювання ефективності управління розвитком інтелектуального потенціалу (довідка № 11 від 13.08.2023 р.).

Основні теоретико-методичні положення, обґрунтовані у дисертаційній роботі, використано у навчальному процесі ЗУНУ при викладанні дисциплін «Підприємництво», «Інноваційне підприємництво», «Управління інноваційною діяльністю», «Економіка та організація торгівлі» (довідка № 126-26/1869 від 07.09.2023 р.).

У цілому, робота є систематизованою, а етапи дослідження – взаємопов'язаними. Мета дисертаційної роботи була досягнута, що підтверджується обґрунтованими висновками та рекомендаціями.

Дискусійні положення та зауваження до роботи. Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, її наукову новизну, теоретичну та практичну цінність загалом, поряд із зазначеними вище вагомими результатами слід наголосити, що в роботі мають місце окремі положення, які є дискусійними та потребують обговорення.

1. На рис. 1.6. автор представляє механізм формування і розвитку інтелектуального потенціалу підприємства, що є одним з ключових елементів представленої роботи, але не наводить детального пояснення кожного елементу та не приводить аналіз представлених складових. Врахування цього недоліку може значно підсилити ґрунтовність дослідження.

2. На рис. 1.8. першого розділу роботи представлено «Модель управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства», яка дозволяє наочно дослідити концептуальні основи управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства. Модель сформована на основі системного підходу та

низки доповнюючих елементів, які формують її наукове і теоретичне обґрунтування, ідентифікують місце і сфери впливу та поширення, а також інтегруються з інструментами управління підприємством, включаючи цілі та критерії, принципи та методи, а також систему моніторингу і прогнозування, що забезпечує зв'язок підприємства із зовнішнім середовищем. Зауважимо, що кінцевий результат запропонованої моделі у вигляді генерування інтелектуальної доданої вартості доцільним було б представити з математичним підкріпленням та обґрунтуванням.

3. У підрозділі 2 запропоновано факторний аналіз проведений по ТОВ «Молокозавод «Самбірський», що дає можливість оцінити діяльність підприємства. На нашу думку, доцільним є представити аналогічні дослідження по інших підприємствах галузі, що дало б змогу конкретизувати представити дослідження та порівняти їх для подальшого прогнозування розвитку галузі.

4. В 3 розділі представлено, що кінцевим результуючим показником збільшення інтелектуального капіталу як базису для формування інтелектуального потенціалу підприємства в дослідженні прийнято коефіцієнт інтелектуальної доданої вартості. Оцінювання величини інтелектуальної доданої вартості та її змін на досліджених суб'єктах дозволив виявити нестабільні тенденції на формування яких безумовно мали вплив пандемія та війна. Проведений кореляційно-регресійний аналіз з метою прогнозування динаміки величини коефіцієнта інтелектуальної доданої вартості для досліджених суб'єктів господарювання дозволяє стверджувати про доцільність пошуку резервів підвищення. Спираючись на зазначене вище, зауважимо, що доцільно було б представити приклад його застосування на практиці.

5. На рис. 3.12 автор представляє методичний підхід до оцінювання ефективності використання інструментів брендингу в процесі формування системи управління інтелектуальним потенціалом підприємства. На наш погляд доцільним би було підкріпити окремі складові математичними розрахунками для наочного відображення важливості саме їх врахування.

Разом з тим, зазначені зауваження та дискусійні моменти не зменшують наукової та практичної цінності результатів дисертаційної роботи Стахурської Світлани Василівни, а також не впливають на загальну позитивну її оцінку.

Загальний висновок

Дисертація Стахурської Світлани Василівни «Управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства» виконана здобувачкою самостійно, оформлена згідно вимог та відповідає принципам академічної доброчесності, характеризується науковою новизною та вирішує науково-практичне завдання, що стосується поглиблення теоретико-методичних засад та вироблення практичних рекомендацій щодо управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємств.

Дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням, що за структурою, змістом, оформленням та повнотою висвітлення результатів у наукових виданнях відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», постанові Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка – Стахурська Світлана Василівна – заслуговує присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 – «Менеджмент».

Рецензент:

**Доктор економічних наук,
професор, професор кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу
Західноукраїнського
національного університету**

Руслан АВГУСТИН

Підпис *Руслан Августин*
Завіряю:
НАЧАЛЬНИК
ЗАГАЛЬНОГО ВІДДІЛУ *Анна Сеник*

